

Notat

OPPDRAAG	Lerberen massedeponi	DOKUMENTKODE	10212145-48-RIM-NOT-001
EMNE	Naturmangfoldnotat	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAAGSGIVER	Forsvarsbygg	OPPDRAAGSLEDER	Elisabeth Leirvik Rabben
KONTAKTPERSON	Are Vestli	UTARBEIDET AV	Katinka S. Eines
KOPI		ANSVARLIG ENHET	Naturressurser Midt

SAMMENDRAG

Forsvarsbygg ønsker å deponere overskuddsmasser fra tiltaksområder på Ørland flystasjon i et avsluttet steinbrudd på Lerberen. I forbindelse med reguleringsplan for dette tiltaket har Multiconsult foretatt en kartlegging av naturverdier og fremmede arter i planområdet. Notatet beskriver funn og anbefalinger for ivaretagelse av eksisterende naturverdier, hindre spredning av fremmede arter og en vurdering av mulighet for revegetering.

1 Bakgrunn

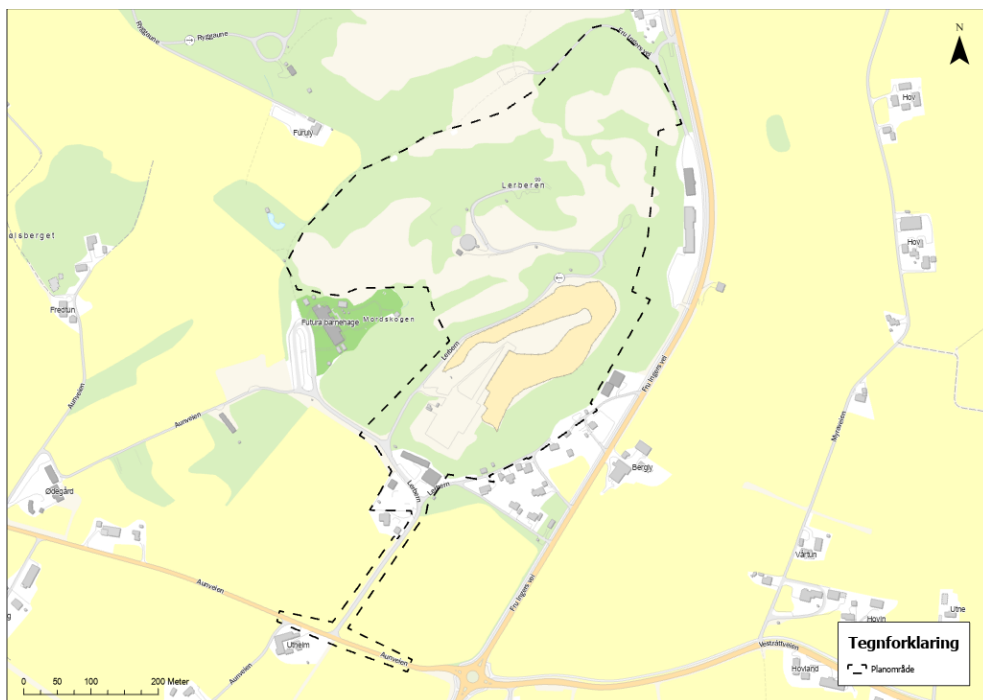
Det er behov for masseutskiftning på ulike tiltaksområder på Ørland flystasjon, og for deponering av overskuddsmasser fra flystasjonen. Overskuddsmassene består av rene (ikke forurensede), leirholdige masser. Massene må deponeres på tillatte lokasjoner hvor deponering er avklart med grunneiere og rettighetshavere, og i samsvar med offentlige bestemmelser. Tiltaksperioden er forventet å strekke seg over mange år og vil ha stor variasjon i intensitet.

Forsvarsbygg ønsker å tilrettelegge for deponering av overskuddsmassene i et avsluttet steinbrudd på Lerberen. Steinbruddet ligger i sørøstlig del av planområdet (figur 1-1 og figur 1-2). Innledende beregninger indikerer potensiale for deponering på opptil 150 000 m³ her.

Lerberen er et populært friluftsområde og Futura barnehage er tiltaksområdets nærmeste nabo. Det er derfor viktig å hensynta ulike interesser i området. Det er ønskelig å revegetere med stedegen vegetasjon etter endt tiltak.

Multiconsult er engasjert av Forsvarsbygg for å kartlegge naturmangfold, foreslå forebyggende og avbøtende tiltak og å beskrive prinsipper for etablering av lokal vegetasjon.

00	31.01.25	Resultat fra befaring og videre anbefalinger	KSE	SW	Elisabeth L. Rabben
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

Figur 1-1: Planområdet. Steinbruddet er vist i gult/orange, innenfor planområdet. Gult er jordbruksareal, grønt er skog, lyst grønt/beige er åpne (ikke tresatte) områder.

Figur 1-2: Steinbruddet sett fra toppen av Lerberen. Foto: Multiconsult

2 Metode

Planområdet ble kartlagt av vegetasjonsøkolog Katinka S. Eines 04.07.24. Kartleggingen bestod av kartlegging av naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (M-2209), rødlistede arter etter Norsk rødliste for arter 2021 (Artsdatabanken, 2021) og fremmede arter iht. Fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023).

Kartlegging iht. til instruksen er en utvalgskartlegging hvor det kun er naturtypene listet i instruksen som skal avgrenses på kart. Dette er naturtyper som er rødlista, utvalgte, og/eller av sentral økosystemfunksjon. Kartleggingsområdet ble satt til den meldte plangrensen (figur 1-1).

3 Kartlegging og resultat

3.1 Naturtyper

Det ble ikke registrert noen naturtyper iht. M-2209 innen planområdet.

Vegetasjonen i området består hovedsakelig av bjørkedominert løvskog med rogn, vier og selje innimellom (figur 3-1). På enkelte tørkeutsatte steder er det furuskog. Busksjiktet er dominert av røsslyng og blåbær. Inne i steinbruddet har vegetasjonen fra området rundt begynt å etablere seg igjen (figur 3-2).

Figur 3-1: Vegetasjonen i området. Foto: Multiconsult

Figur 3-2: Vegetasjonen med arter fra området rundt har begynt å etablere seg inne i steinbruddet.

3.2 Rødlista arter

I Artskart er det registrert følgende rødlistearter i og nær Lerberen:

- Tindved (nær truet art (NT)). Denne ble også funnet under befaringen, se under.

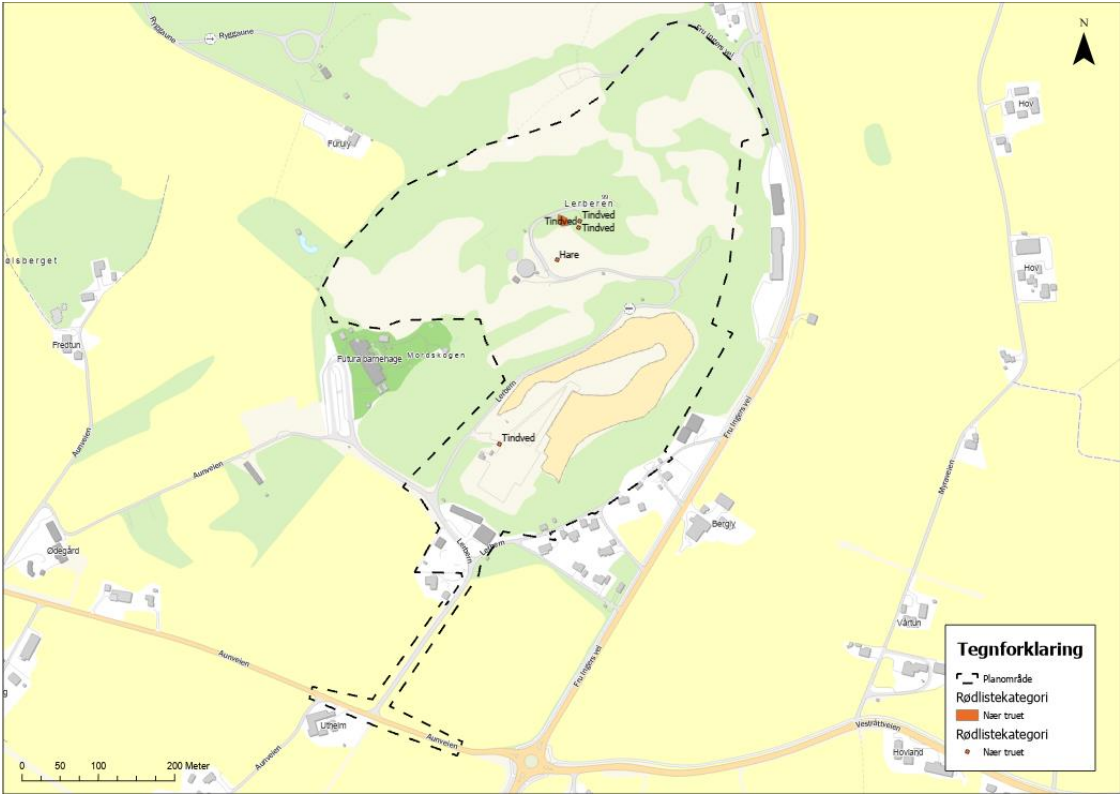

Figur 3-3: Tindved registrert på toppen av Lerberen.

- Gulspurv (sårbar art (VU))
- Hare (NT)
- Grønnfink (VU)

Ved kartlegging ble i tillegg følgende rødlista art registrert, se hvor i figur 3-4:

- Hare (NT)
- Tindved (NT), se figur 3-3.

Figur 3-4: Rødlistearter registrert ved befaring.

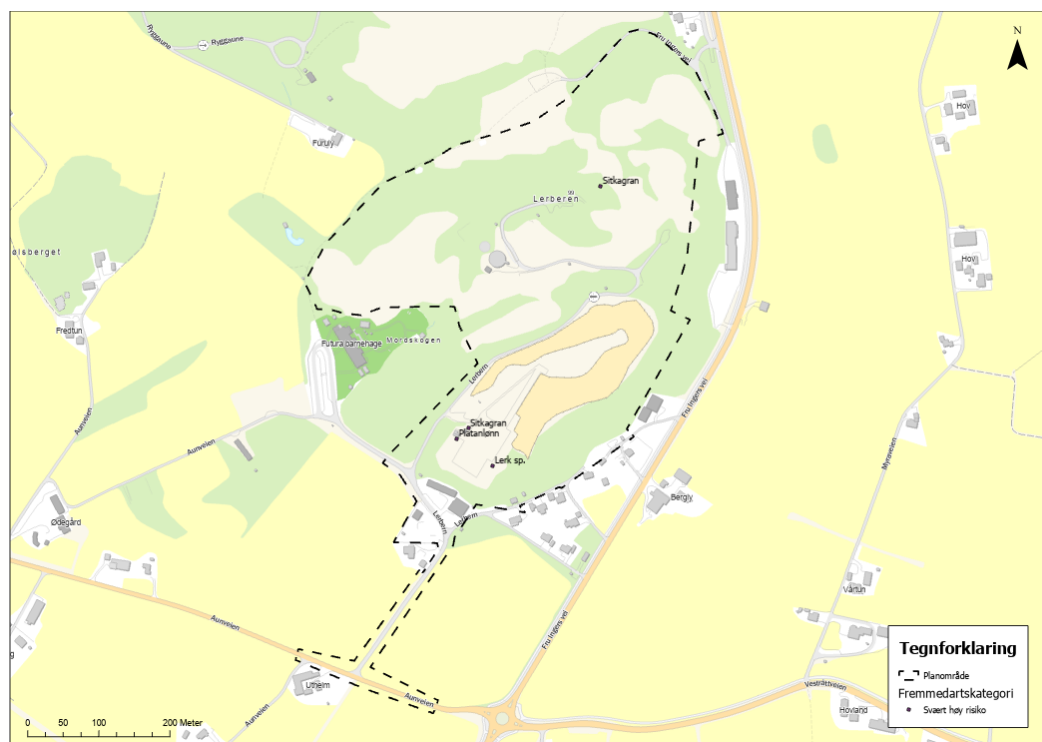
3.3 Fremmede arter

I Artskart er følgende fremmedarter registrert i og nær Lerberen:

- Rynkerose (svært høy risiko (SE))
- Platanlønn (SE). Denne ble funnet også under befaringen, se under.

Det ble registrert følgende fremmede arter ved befaringen (se hvor i figur 3-5):

- Lerk sp. (ikke bestemt til art, se diskusjon under)
- Platanlønn (SE)
- Sitkagran (SE)

Figur 3-5: Fremmede arter registrert ved befarings.

Den registrerte lerka er ikke identifisert til art. Det finnes flere lerkearter i Norge, hvorav flere er vurdert som fremmede arter med potensielt høy (PH) og svært høy risiko (SE) iht. Fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023). Ingen lerkearter som forekommer i Norge er vurdert som nær true eller true iht. Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021). Som et føre-var antas det at de registrerte artene er fremmede arter i kategorien svært høy risiko.

3.4 Andre naturverdier

Skog og kratt er viktig leve – og oppholdsområder for en rekke arter. Iht. til Artskart er det flere vanlig forekommende arter i området, blant annet rådyr og svarttrost. Hele området er avmerket som område for rådyr i Naturbase. Lerberen er et område med skog midt i et større område med dyrkamark (se figur 1-1). Området forstås derfor som et viktig område for arter i et område som ellers består av bebyggelse og dyrkamark.

4 Anbefalinger og oppfølgende undersøkelser

- Så langt som mulig bevare forekomstene av tindved.
- For å unngå forstyrrelser på arter som for eksempel hare og fugler, bør arbeidet foregå utenom hekke – og ynglesesong (mai-juli).
- Unngå spredning og etablering av fremmede arter.
 - Alle områder hvor masser skal deponeres fra, må kartlegges for fremmede arter før avtagelse og deponering. Kartlegging må gjøres like før avtaling, da det til enhver tid kan spres arter inn til Ørland flystasjon. Om forekomst av fremmedarter avdekkes, må artsspesifikke tiltak gjennomføres for å unngå å spre disse til Lerberen.

- Revegetering bør skje så fort som mulig, for å unngå at fremmede arter spirer/etablerer seg i de deponerte massene.
- For å unngå spredning av fremmede arter utenfra, anbefales det at maskiner og utstyr skal være rene før de ankommer anleggsområdet.
- Fremmede arter ble registrert inne i steinbruddet. Maskiner og utstyr må derfor rengjøres før de flyttes ut av området for å unngå spredning av fremmede arter fra steinbruddet.
- Reetabler naturlig terrengformasjon (se Hagen og Skrindo 2010). Om dette vurderes hensiktsmessig, bør en landskapsarkitekt engasjeres for å utarbeide en landskapsplan. Landskapsplanen bør inkludere prinsipper for hvordan deponere masser med tanke på frøbank i massene som deponeres fra Ørland flystasjon.
- Vurdere om naturlig gjenvekst er tilstrekkelig. Med naturlig gjenvekst menes her at frø og plantedeler spres inn naturlig fra området rundt bruddet og vokser seg innover de deponerte massene (Hagen og Skrindo 2010). På åpne områder (som ikke er asfaltert) inne i steinbruddet, er vegetasjonen fra området allerede begynt å etablere seg. Dette antyder at naturlig revegetering er en mulighet.
 - Om man lar reetablering av vegetasjon bero på naturlig gjenvekst, bør deponiet overvåkes: I hver vekstsesong over en tidsperiode på minst fem år, bør arter som etableres kartlegges for å vurdere om ønsket artssammensetning/vegetasjon etableres. Om fremmedarter og/eller annen vegetasjon enn naturlig forekommende i området, etableres, bør tiltak iverksettes. Tiltakene inkluderer fjerning av fremmedarter og/eller aktiv revegetering (se beskrivelser under).
- Vurder om det er nødvendig med aktiv revegetering. Med aktiv revegetering menes her at toppmasser med frøbank og vegetasjonstuer flyttes inn og legges over de deponerte massene, eller at man sår frø fra stedege arter (Hagen og Skrindo 2010).
 - For å revegetere området med stedegen vegetasjon, kan man samle inn frø, flytte noe toppmasser med frø og tuer fra omkringliggende vegetasjon og så /legge ut disse ved ferdigstillelse. Dette vil kreve planlegging med hensyn til høste – og utsåingstidspunkt. Ved flytting av toppmasser er det best å gjøre dette direkte, uten mellomlagring. Uttak av toppmasser og tuer bør ikke omfatte store areal, men kun gi små sår i eksisterende terreng slik at disse raskt reetableres ved naturlig gjenvekst. Om toppjord og tuer hentes fra andre eiendommer, må dette avklares med grunneier.
- I og med at området som skal revegeteres er et steinbrudd, er det lite lokale toppmasser å ta av internt i bruddet. Det må vurderes om noe av massene som skal deponeres er egnet til bruk som toppjord her. Dette inkluderer en kartlegging av vegetasjon som vokser på disse før avtagelse. Dette kan gjøres samtidig som kartlegging av fremmedarter, se over. Om vegetasjonen over masser som deponeres, er ulik den vegetasjonen man ønsker på Lerberen, bør disse massene som da inneholder frøbank fra denne, deponeres under masser som inkluderer frøbank med ønskede arter.
 - Egnede toppmasser må mellomlagres på forsvarlig måte for å unngå forringelse.
 - Det bør vurderes om noe av massene fra de områdene inne i bruddet hvor stedegen vegetasjon er etablert kan forflyttes, og om disse egner seg for toppmasser over deponerte masser fra Ørland flystasjon.

5 Referanser

Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021. Hentet fra:

<http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>.

Artsdatabanken (2023). Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023.

<http://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>

Miljødirektoratet (2024). Kartleggingsinstruks: Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2.

Miljødirektoratet-rapport M-2209. Hentet fra:

<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>

Hagen, D. & Brekke Skrindo, A. (2010). Håndbok i økologisk restaurering. Forebygging og rehabilitering av naturskader på vegetasjon og terreng. 95 s. Forsvarsbygg